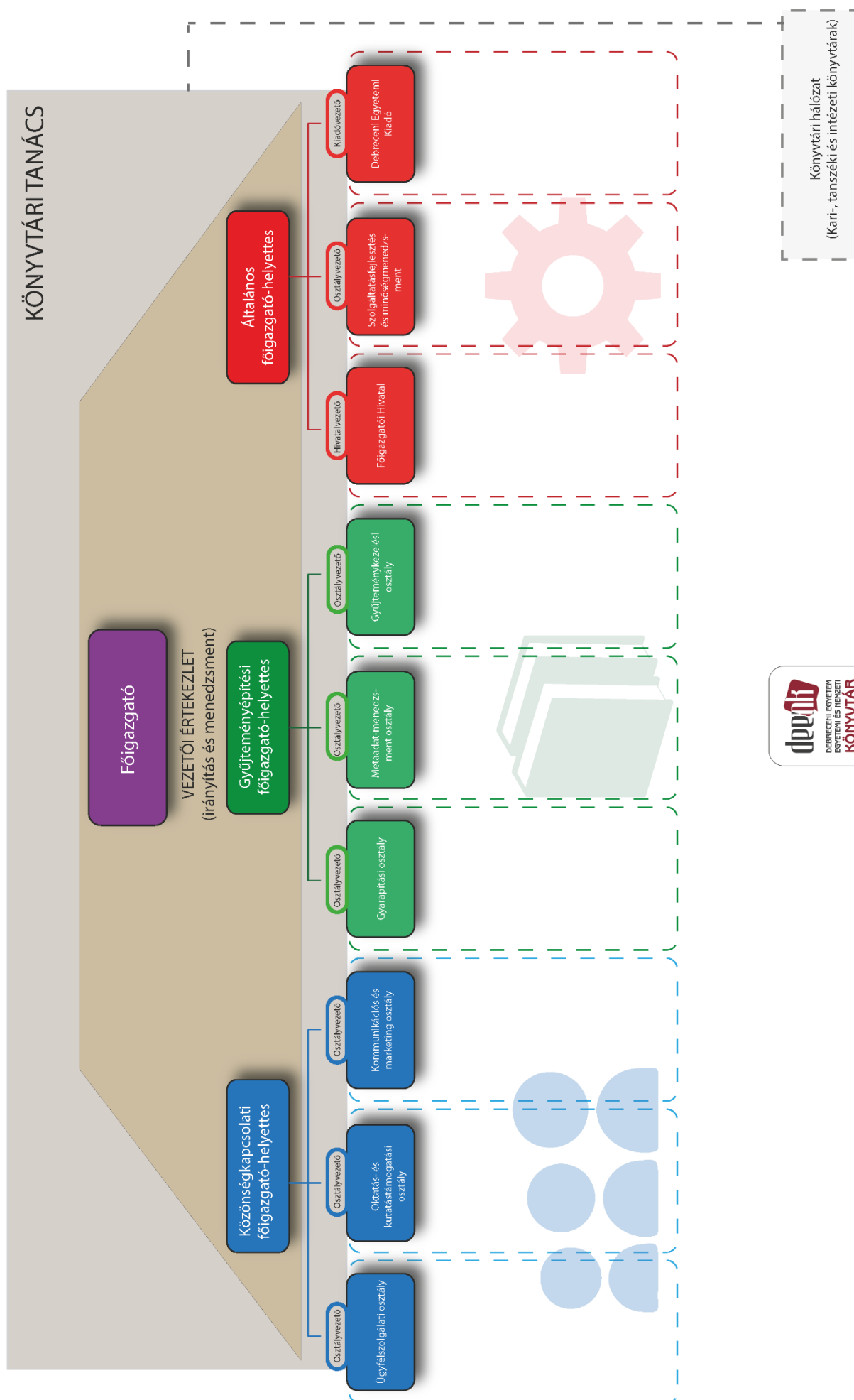

ÉVES BESZÁMOLÓ A **DEENK** TEVÉKENYSÉGÉRŐL 2019

A DEENK KÖNYVTÁRAI 2019-BEN

BCK	Böszörményi úti Campus Könyvtára 4032 Debrecen, Böszörményi u. 138.
BTEK	Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
ÉTK	Élettudományi Könyvtár 4032 Debrecen, Egyetem tér 1.
KCK	Kassai úti Campus Könyvtára 4028 Debrecen, Kassai u. 26.
KK	Kórházi Könyvtár 4031 Debrecen, Bartók Béla út 2-26.
MK	Műszaki Könyvtár 4028 Debrecen, Ótemető u. 2-4.
PK	Pedagógiai Könyvtár 4220 Hajdúböszörmény, Dészány István u. 1-9.
SZCK	Szolnok Campus Könyvtára 5000 Szolnok, Mártírok útja 8-10.
ZK	Zeneművészeti Könyvtár 4032 Debrecen, Nagyerdei krt. 82.

Könyvtárunk 2019 elején új struktúrára váltott: az előző négy év tapasztalatait összegyűjtve és értékelve határozottabb vonalat húztunk a stratégiai és operatív szintek között, a működés területeit három nagy szekcióra osztva közvetlen stratégiai szintű felügyeletet kaptak az osztályok a főigazgató-helyettesek személyében, s a nagyobb osztályokon elindult az operatív munkacsoportok kialakítása.

A vertikális orientáció mellett (front office, back office és működestámogatás) elkezdődött a horizontális, osztályokon és szekciókon átívelő munkafolyamatok be-simítása a szervezetbe, a hatékony működésmenedzsment elveinek figyelembe-vételével.

Az előző évek tervezési-előkészítési munkálatait követően szeptemberben megvalósítási fázisba lépett a két legnagyobb kapacitású fizikai szolgáltatási egységünk részleges térátalakítása, ami jelentős erőforrásokat von el minden területről, ugyanakkor remek alkalom a teljes szolgáltatási rendszerünk és támogató folyamataink újragondolására.

Kiemelt figyelmet fordítottunk ebben az évben a belső kapcsolatrendszer és kommunikáció fejlesztésére és a munkatársi közösség építésére, sóstói csapat-építő kirándulás, a belső információs rendszerünk modernizálása, Szakmai kávéház-sorozatunk finomítása, vegyes munkacsoportok működtetése és számos más mozzanat révén.

Működési környezetünket és országos kapcsolatrendszerünket sem hagyta érintetlenül az elmúlt év. 2019 szeptemberétől az egyetemek fenntartója az Innovációs és Technológiai Minisztérium lett. Ennek eredményeként a finanszírozás és a könyvtár-szakmai felügyelet (szabályozás és feladat-meghatározás) a korábbinál is markánsabban elkülönül egymástól. A szakmai felügyeletet gyakorló Könyvtári és Levéltári Osztály (EMMI) is jelentősen átalakult, az év végén meghatározó személycserék történtek.

Szorosabbra fűztük együttműködésünket a felsőoktatási könyvtárak munkatársi közösségével az Egyetemi Könyvtárigazgatók Kollégiumának vezetésében történt szerepvállalás, az EKK open science és kommunikációs munkacsoportjai (HUNOR, ContACT), valamint a szakkönyvtárakkal szokásos éves vezetői workshop során. A könyvtárügy hazai helyzetét áttekintve világossá vált, hogy a 21. századi kihívásokra és a megváltozott környezeti tényezőkre a különböző könyvtártípusok más-más úton keresik a megoldást. A hatékony kommunikáció és képviselet, a stratégiai lehetőségek határozottabb kihasználása érdekében a DEENK – számos más egyetemi könyvtárral egy időben – kilépett az Informatikai és Könyvtári Szövetségből.

Az előző év markáns változásaira alapozva üde várakozással tekintünk a 2020-as év elé. Megújult tereinkben - az előző években épített partneri kapcsolatrendszerünkre alapozva - számos programmal, programsorozattal készülünk. Ebben az évben esedékes a stratégiai tervünk megújítása, melynek során a környezetünk és erőforrásaink elemzésére, fókuszpontok meghatározására, izgalmas csoportmunkákra, a munkatársak és a partnerek bevonására kerül majd sor.

Bízom benne, hogy minél többen velünk tartanak ebben az évben is!

Karácsony Gyöngyi
főigazgató
Debrecen, 2020. február 25.

Tartalomjegyzék

SZOLGÁLTATÁSOK	7
Fizikai tereink	7
Térátalakítási munkálatok	7
Új szolgáltatási pont – DEENK Szolnok Campus Könyvtára	8
Tereink elérhetősége, használata	8
Megújult könyvtárhasználati szabályzat	9
Napi üzemeltetés és infrastruktúra	10
Virtuális tereink	11
DEENK Honlap	11
iDEa Tudóstér	11
E-learning felület	12
DEAC 100 honlap	12
A DEENK blogjai	12
A Debreceni Egyetem Publikációs Platformja	13
Megújult DUPress honlap és webáruház	14
Országos Dokumentum-ellátó Rendszer (ODR)	14
Oktatás- és kutatástámogatás	15
Kutatói teljesítmény nyilvántartása	15
Nyílt hozzáférésű (Open Access) publikálás támogatása	15
Felhasználóképzés, kurzusok, tréningek	17
PARTNERKAPCSOLATOK ÉS KOMMUNIKÁCIÓ	19
Partnerkapcsolatok 2019	19
Belső kommunikáció – a Szabadpólc	19
Külső partnerkapcsolatok	19
A kommunikáció és csatornái	21
Könyvtári programok	22
GYŰJTEMÉNYÜNK	23
A gyarapodás forrásai	23
Nyomtatott könyv és folyóirat	23
Adatbázisok szolgáltatása	24
E-könyv beszerzés	24
Egyetemi repozitórium és digitalizálás	24
A gyűjtemény és gondozása	25
Állományrendezés, raktározás	25
Elektronikus nyilvántartás	26
IKP-projekt	26
Állományapasztás	26

GAZDÁLKODÁS ÉS HUMÁNERŐFORRÁS-KEZELÉS	27
A működés forrásai	27
Források felhasználása	27
Információforrások finanszírozása	28
Humán erőforrás	28
Demográfiai adatok és végzettségek alakulása 2019-ben	29
MELLÉKLET	30
Szolgáltatások	31
Oktatás- és kutatástámogatás	34
Gyűjteményünk	36
Gazdálkodás és humán erőforrás-kezelés	37

Szolgáltatások

Szolgáltatásainkban mindenkor a felhasználók igényeit helyezzük a középpontba, melyek korábban nem tapasztalt mértékű változása állandó alkalmazkodásra és rugalmasságra készítet minket, fizikai és virtuális környezetünkben egyaránt.

Fizikai tereink

Stratégiánk alapvető eleme, hogy fizikai tereink mindenben megfeleljenek a 21. század elvárásainak. Felhasználóink innovatív, rugalmas és sokféle tevékenységet támogató környezetet igényelnek, az itt dolgozó könyvtárosok számára pedig kényelmes, a kreativitás kibontakozását és a motiváltság növelését szolgáló munkakörnyezet kialakítása a cél.

TÉRÁTALAKÍTÁSI MUNKÁLATOK

A 2018-ban benyújtott közbeszerzési kiírás pozitív elbírálását, valamint az év első felét kitöltő előkészítést követően augusztusban ténylegesen is megindult az Egyetem téri épületeink nagyszabású térátalakítása. A felújítás az év hátralévő részében meghatározta az érintett két könyvtár működését.

Miután az átépítés az épület egészére kiterjedt, a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár szolgáltatásaiban jelentős mértékű korlátozásokat vezettünk be:

- a könyvtár olvasótereit bezártuk, a kölcsönzéshez és a könyvek visszahozásához ideiglenes ügyfélszolgálati pultot alakítottunk ki;
- a szabadpolcos könyveket a raktárba irányítottuk;
- csökkentettük a nyitvatartás idejét, s módosult a raktári kiszolgálás rendje;
- a helyben használatra kért dokumentumokat (pl. folyóiratok) az építkezés ideje alatt az Élettudományi Könyvtárban szolgáltuk ki;
- a Díszműszinten lévő, muzeális dokumentumaink kiszolgálásának rendjét és szabályait a Bölcsészettudományi Karral közösen ideiglenesen módosítottuk.

Az Élettudományi Könyvtár szolgáltatásait nem kellett korlátozni, de az érintett emeletek lezárása több mint 30%-kal csökkentette a tanulóhelyek számát. Emellett a munkálatok zaja is erősen befolyásolta a könyvtárhasználat minőségét.

A tereink iránti nagy felhasználói igényt mutatja – s egyúttal a bővítési-korszerűsítési beruházás szükségszerűségét is alátámasztja –, hogy az ÉTK a zajosabb munkaperiódusokban is csaknem 100%-os kihasználtsággal működött, sőt a látogatottsági adatok alapján a felhasználók száma többször meghaladta az egy évvel korábbi, azonos időben mért mennyiséget.

Az átszervezések nagyobb fennakadások nélkül zajlottak le, és a kivitelezés időtartamát is sikerült az eredetileg tervezetthez közel tartani. Az ÉTK-ban a decemberi vizsgaidőszak kezdetére befejeződtek a munkálatok, a tereket – egyelőre ideiglenes bútorzattal – ismét megnyitottuk a hallgatók számára. A BTEK az év végéig zárva maradt.

Az új infrastruktúra több ponton funkcióbővítéssel is jár. Az új szolgáltatások megtervezése és előkészítése az átépítési munkálatokkal párhuzamosan zajlott.

A kivitelezés második szakasza, az új bútorzat beépítése a 2020-as év első hónapjaiban várható, így az épületek teljes átadása csak ekkor történik meg.

ÚJ SZOLGÁLTATÁSI PONT – DEENK SZOLNOK CAMPUS KÖNYVTÁRA

Az egyetem szenátusa 2019 januárjában határozott a kecskeméti Neumann János Egyetem szolnoki Gazdálkodási Karának a Debreceni Egyetembe történő integrációjáról. A döntés következtében a Neumann János Egyetem Könyvtár és Információs Központ Gazdálkodási Szakkönyvtára a DEENK részeként működik tovább.

A könyvtár integrálódását előkészítő tárgyalások a nyár folyamán indultak meg. Az előkészületek eredményeként a DEENK új szolgáltatási pontjának átvétele a szeptemberi tanévkezdetre zökkenőmentesen lezajlott. Az aktív felhasználókat áttemeltük, és fennakadások nélkül sikerült a DEENK egységes szolgáltatási környezetét kialakítani az új kampuszon is.

TEREINK ELÉRHETŐSÉGE, HASZNÁLATA

Nyitvatartás alakulása

2019-ben sikerült megvalósítani az Élettudományi Könyvtár hosszabbított nyitvatartását a szorgalmi időszakban is: ez évtől hétköznapokon két, szombati napokon négy órával később zárjuk be az épületet. A plusz órákban az ügyeleti feladatokat – a vizsgaidőszakokhoz hasonlóan – egyetemi hallgatók alkalmazásával látjuk el.

A változtatás eredményeként az ÉTK heti nyitvatartási óráinak száma jelentős mértékben, 66-ról 80-ra nőtt. Ennek köszönhető, hogy a DEENK egészére vonatkozó nyitvatartási adatok annak ellenére emelkedtek, hogy a BTEK-et a felújítási munkálatok alatt két órával hamarabb bezártuk.

Olvasói forgalom alakulása

2019-ben 16.636 felhasználót regisztráltunk a DEENK könyvtáraiban. Ez ugyan némileg elmarad az egy évvel korábbitól, de az aktív használók arányában pozitív elmozdulás mutatkozik: a beiratkozottak 92%-a rendszeres könyvtárhasználónak tekinthető.

Felhasználóink korcsoport szerinti összetételét illetően továbbra is a 18-29 éves korosztály kiugróan magas aránya jellemző (73%), amit a 30-59 évesek követnek

(20%). Ugyancsak változatlan, hogy felhasználóink nagy része az egyetemi polgárok közül kerül ki.

Ez az évekre visszamenően jellemző tendencia határozottan mutatja, hogy a DEENK elsődleges felhasználói célcsoportja az egyetemi hallgatók és a fiatal kutatók között keresendő.

Dokumentumok forgalma

2019-ben 334.057 dokumentumot vettek kézbe felhasználóink kölcsönzés vagy helyben használat céljából. Ez ugyan némileg kevesebb mint az előző évben, de nagyságrendjét tekintve nincs jelentős eltolódás a korábbi évekhez képest.

A kölcsönzések számának legnagyobb arányú – 20% körüli – esése a BCK és a BTEK vonatkozásában mutatható ki, míg a többi könyvtár esetében az adatok lényegében stagnálnak.

A helyben használat mértéke viszont mind nominálisan, mind a teljes dokumentumhasználatához viszonyított arányát tekintve tovább csökken: a legnagyobb mértékű (36%) a BCK-n, a legkisebb (7%) az ÉTK-ban mutatkozott, és csak a KCK-n és az MK-n látható némi növekedés.

Könyv- és jegyzetárusítás

Ügyfélszolgálati pontjaink közül háromnál könyv- és jegyzetárusítási feladatokat is ellátunk. Az MK, a KCK, valamint a BCK pultjainál megvásárolhatók a Debreceni Egyetemi Kiadó (DUPress) és már szerződött partnerek kiadványai. 2019-ben csaknem 3000 egyetemi jegyzet és könyv talált így gazdára, ami határozottan mutatja a szolgáltatásra vonatkozó felhasználói igényt.

Szintén szerződött partnerként üzemeltetjük a BTEK-ben Prospero pontunkat, ahol 2019-ben összesen 795 könyvet vettek át a megrendelők.

Reprográfiai pontok

A könyvtár a DUPress-en keresztül üzemelteti három nyilvános fénymásoló szaküzletét, melyek közül kettőt is át kellett költöztetni. Az ÉTK-ban meglévő üzlet forgalma nem indokolta a fénymásoló itteni fenntartását, így azt áthelyeztük a BCK-ra. A tapasztalatok a döntés helyességét támasztják alá.

Az átalakítási munkálatok idejére átmenetileg bezártuk a BTEK-ben található üzletet is. Ezt a pontot a térátalakítás részeként kialakított új helyiségben 2020 elején újra megnyitjuk.

A kényszerű bezárás azonban lehetőséget adott az online fénymásolatkérés szolgáltatásának kidolgozására és tesztüzemű bevezetésére.

MEGÚJULT KÖNYVTÁRHASZNÁLATI SZABÁLYZAT

A 2015-ös struktúraváltás után a DEENK korábbi könyvtárhasználati szabályzatát módosításokkal igazítottuk az új működési alapelvekhez. Az azóta eltelt időben az új szabályozások (pl. GDPR), a megváltozott szolgáltatási környezet (a szolnoki és

kórházi könyvtárak integrációja), valamint a felhasználói igények nagyarányú változása a könyvtárhasználati szabályzat teljesen új alapokon való megalkotását tette szükségessé.

A felhasználói igényeket középpontba helyező új szabályzat tartalmi kialakítását az Ügyfélszolgálati osztály végezte. A tervezet 2020 elején kerül a Könyvtári Tanács elé.

A megújult szabályzat a DEENK egészére nézve egységes, szilárd szolgáltatási keretet biztosít, de a működés részleteinek kidolgozásában kellő teret enged a helyi sajátosságok érvényesítésének is.

NAPI ÜZEMELTETÉS ÉS INFRASTRUKTÚRA

A tereink ütemezett és folyamatos karbantartása, fejlesztése kiemelt szempont, amivel biztosítható, hogy a napi működés tárgyi és infrastrukturális feltételei megfelelő formában álljanak mind a felhasználók, mind az itt dolgozók rendelkezésére.

Állományvédelmi és kényelmi beruházások

Az állandó nedvességtartalmat biztosítandó, hőmérséklet-nedvesség érzékelőkkel ellátott páratartalom adatrögzítőket helyeztünk el több raktárunkban.

Folytatódott a dolgozói munkakörnyezet infrastrukturális feltételeinek javítása is: 23 új ergonomikus szék beszerzésére került sor, valamint a számítógép monitorok méretét is optimalizáltuk, így dolgozóink mindegyike ma már korszerű monitorokon végezheti munkáját. A felújítások mellett három iroda kapott teljesen új bútort az ÉTK-ban.

Szolgáltatási infrastruktúra

2019-ben összesen 65 db új PC-t és monitort, valamint 12 db notebook-ot állítottunk be az olvasói tereinkbe és oktatótermeinkbe az elavult konfigurációk helyett.

Laptopkölcsonzés előkészítése

A kölcsönözhető laptopok biztosítása régóta fennálló felhasználói igény, melynek teljesítésére 2019 folyamán minden feltételt sikerült megteremtünk EFOP- pályázatok nyújtotta forrásból 30 db laptopot vásároltunk kimondottan erre a célra.

A bevezetendő szolgáltatás technikai feltételei, a használati-kölcsönzési politika kidolgozása és tesztelése az év végéig lezajlott, a szolgáltatás bevezetésére 2020 tavaszi félévében kerül sor.

Eszközleltár és selejtezés

A 2019-es térátalakítások miatt használaton kívül helyezett bútoraink és eszközeink meghatározó részét újrahasznosítottuk: összesen 154 db bútor és 66 db informatikai eszköz talált gazdára más egyetemi egységekben, míg 384 db bútort selejteztünk le.

Virtuális tereink

Az elmúlt évtizedben a Könyvtár virtuális terei sok tekintetben elsődleges szolgáltatási környezetté váltak. Látogatottságuk mértéke sokszorososan felülmúlja a fizikai terekét, és általuk olyan felhasználókat is elérünk, akik csak ebben a formában veszik igénybe szolgáltatásainkat. Éppen ezért kiemelt stratégiai figyelmet szentelünk a nem csupán hasznos funkciókat, de a 21. századi felhasználói élményt nyújtó virtuális terek fejlesztésére, működtetésére.

DEENK HONLAP

A könyvtár első számú virtuális felületének (*lib.unideb.hu*) gondozása, tartalmának frissítése, naprakészen tartása a Kommunikációs és marketing osztály koordinálásával történik. A honlapunkon 2019-ben végzett fejlesztések közvetlenül vagy közvetett módon kapcsolódnak a térátalakítási munkálatokhoz.

- Az átépítésekkel kapcsolatos tájékoztatást, valamint a projekt promócióját is szolgálja az az új, ideiglenesen létrehozott menüpont, ami az átépítési tervezet képekkel gazdagon illusztrált ismertetője mellett kronologikus rendben nyújt tájékoztatást a munkálatok egyes szakaszairól, a kapcsolódó szolgáltatás-változásokról és egyéb tudnivalókról.
- Bevezetendő új szolgáltatásaink miatt átalakítottuk az elektronikusan elküldött raktári kérések megjelenítését a honlapon. A nyár folyamán lezajlott tervezést és tesztelést követően, szeptembertől már az új felületen tájékozódhatnak felhasználóink azon kéréseikről, melyeket az online katalóguson keresztül adtak le a BTEK, ÉTK, BCK és KCK könyvtárak raktáraiban található dokumentumokra.
- Az év második felétől teszteljük a DEENK online katalógusából közvetlenül indítható fénymásolatkérést. A pilot projektként elindított fejlesztés tapasztalatai és pozitív fogadtatása alapján a következő évben várhatóan megtörténik a szolgáltatás széles körű bevezetése.

IDEA TUDÓSTÉR

Folyamatosan zajlik az Egyetem kutatóinak teljesítményét reprezentáló iDEa Tudóstér (*tudoster.idea.unideb.hu*) fejlesztése. A feltöltő űrlap előző évi megújítását követően, 2019-ben sor került az oldal teljes átalakítására. Ennek köszönhetően a felhasználói felület egésze reszponzív módon képes alkalmazkodni a különböző eszközökön való hibátlan megjelenítéshez.

Ez, különösen a feltöltő űrlap esetében fontos előrelépés, mert így már mobil eszközön is könnyen elvégezhető a publikációk feltöltése.

A funkciók tekintetében végzett további fontos fejlesztések:

- a kutatói adatlapokon az impakt faktor (IF) érték mellett már a SCImago Journal Rank (SJR) értékek is megjelennek;
- elkészült a szabadalmak feltöltésére alkalmas feltöltő űrlap;
- átalakult és új blokkokkal bővült a Debreceni Egyetem profiloldala;
- megvalósítottuk a Debreceni Egyetem publikációs tevékenységének statisztikai adatait bemutató oldal továbbfejlesztett változatát;
- kész van az MTMT2 kompatibilitás fejlesztése az adategyeztetéshez, ill. a későbbiekben az adatfeltöltéshez is.

E-LEARNING FELÜLET

2019-ben lezárult oktatási anyagaink a közös egyetemi e-learning felületre, a központi Moodle rendszerbe való átköltöztetésének folyamata. Nyolc korábbi kurzus, valamint három tréning áttelepítése mellett 19 új tananyag született meg az új környezetben. A 2019/20 tanév kezdetekor már minden, általunk oktatott hallgató itt érte el az online tananyagot.

Az új Moodle jobb felhasználói élményt nyújt és támogatja a mobil eszközön történő megjelenítést is. Emellett a váltással a könyvtár korábbi rendszere és az egyetemi rendszer eltérő verziószámaiból származó kompatibilitásbeli problémákat is kiküszöböltük.

DEAC 100 HONLAP

2019-ben az Egyetem nagyszabású rendezvénysorozattal tisztelgett a Debreceni Egyetem Atlétikai Club (DEAC) megalapításának centenáriuma előtt. A program része volt az elmúlt száz évből származó, DEAC-hoz kötődő fotók gyűjtése is, melyet a DEENK koordinált. Az összegyűjtött emlékeket, valamint a saját archívumunkban található anyagokat egy kimondottan e céllal létrehozott honlapon tettük közzé, amelyet szintén a könyvtár készített el.

A *100ev.deac.hu* címen elérhető oldal lehetőséget nyújtott egy tematikus online fotókiállítás létrehozására és a hozzá kapcsolódó közösségi adatgyűjtésben rejlő lehetőségek megismerésére.

A honlap elkészítéséhez szükséges technikai háttér kialakítása, a kapcsolódó feladatok és folyamatok kidolgozása, a gyűjtemény megfelelő formában való előkészítése mind kiváló tapasztalatokat jelentettek hasonló online felületek későbbi létrehozásához.

A DEENK BLOGJAI

2019-ben új utakra léptünk a belső és külső kommunikáció tekintetében: alapos elemző és tervező munkát követően két blogot is létrehoztunk ebben az évben.

Szabadpolc

Először a Szabadpolc nevű belső hírújságunkat alakítottuk át bloggá az év elején. Az új felület a korábbi hírlap mellett az intranet funkcióit is magában foglalva vált a Könyvtár központi híroldalává, melynek működtetése és szerkesztése a Kommunikációs és marketing osztály feladata.

Az új Szabadpolcban folyamatos a tartalommegjelenés, jobb az áttekinthetőség, megvalósult a cikkszintű keresés régóta fennálló igénye, valamint a közvetlen visszajelzés lehetősége is. A beépített eszközöknek köszönhetően pedig pontosan mérhető az olvasottság.

A megfelelő színvonal fenntartása érdekében a Kommunikációs és marketing osztály tagjai továbbképzéseken vettek részt a kreatív írás, illetve blogszerkesztés témakörében. A tartalomfejlesztés mellett ők öntik végső formába a többi munkatárs által beküldött anyagokat is. Az év végéig összesen 161 blogposzt látott napvilágot a híroldalon.

Instantscience

A Szabadpolc szerkesztésében szerzett tapasztalatokra építve hasonló előkészületeket és képzéseket követően, áprilisban indult útjára a tudományos kutatás látványosan változó világára koncentráló *Instantscience.hu*. Az Oktatás- és kutatástámogatási osztály által szerkesztett blog célja egyfajta véleményformáló szerep kialakítása az országos szintű tudományos kommunikációban.

Jól alakulnak az oldal mutatói a célközönség körében: az év végéig megjelent 40 bejegyzést eddig több mint ötezerszer nyitották meg, és 44 állandó feliratkozó követi nyomon az új tartalmak megjelenését.

A DEBRECENI EGYTEM PUBLIKÁCIÓS PLATFORMJA

A Debreceni Egyetem Publikációs Platformját (*ojs.lib.unideb.hu*) 2018 őszén hoztuk létre. A szolgáltatás alapja a tudományos folyóiratok online kezelésére és közzétételére kifejlesztett folyóirat-menedzselő és -publikáló, nyílt forráskódú rendszer, az *Open Journal System (OJS)*.

A fejlesztés az egyetemi folyóiratok számára komplex, a modern igényeket teljes mértékben kielégítő honlapot biztosít, valamint jelentősen csökkenti és egyszerűsíti a szerkesztőségek adminisztrációs terheit.

A szolgáltatást 2018 őszén 3 folyóirattal indítottuk, de 2019-ben már hét tudományterület, összesen 20 kiadványának cikkei érhetők el a felületről, 2020-ra pedig újabb 6 szerkesztőség jelezte számunkra együttműködési szándékát.

Az OJ-S alapú környezet számos más rendszerrel kompatibilis: összekapcsolható a DOI-számok nyilvántartását szolgáló Crossref adatbázissal, különböző open access táarakkal (pl. DOAJ) plágiumkeresőkkel, referenciakezelő szoftverekkel és

statisztikai adatszolgáltatásokkal (Google analytics), valamint közösségi média felületekkel.

2019-ben három itt megjelent bölcsészettudományi folyóiratot regisztráltunk az EBSCO-ba, két jogi folyóiratot jegyeztünk be a Heinonline adatbázisába és több egyetemi folyóirat regisztrálása van folyamatban a Proquest-nél. Mindemellett négy további folyóirat bejegyzését kezdtük meg a Directory of Open Access Journal adatbázisába, melyek közül egy befogadása már megtörtént.

Jövőbeni terveink a hazai adatbázisokkal (iDEa Tudóstér, MTMT, Matarka) való közvetlen átjárhatóság kidolgozására irányulnak.

MEGÚJULT DUPRESS HONLAP ÉS WEBÁRUHÁZ

Alapos előkészítő munkát követően teljesen megújult a Debreceni Egyetemi Kiadó honlapja (*dupress.unideb.hu*). Az egységes egyetemi honlap-környezethez igazodó grafikai kialakításon túl tartalmi és funkcionális átalakítás is történt, aminek legfontosabb eleme a webáruház létrehozása volt.

Az online könyvesbolt működése első hat hónapjának tapasztalatai minden tekintetben igazolták, sőt több szempontból túlszárnyalták az előzetes várakozásokat, miután a közvetlen kiadói magánrendelések meghaladták az országos terjesztőhálózaton belüli számainkat.

ORSZÁGOS DOKUMENTUM-ELLÁTÓ RENDSZER (ODR)

Az ODR működésével, tartalmával, valamint használatával kapcsolatos adatok és tendenciák a korábbi évekhez hasonlóan alakultak (mellékletben közölt táblázatok). A legfontosabb jellegzetességek:

- egyenletes a betöltött bibliográfiai rekordok és példányok emelkedésének üteme (a DEENK-ből származó rekordok száma: 1.044.207);
- a rendszerben szereplő könyvtárak száma nem változott;
- a kérekszám tekintetében a 2017-től látható csökkenő tendencia folytatódott, de a teljesített kérések aránya változatlanul 90% feletti;
- továbbra is az eredeti példányok kérése a legmagasabb, amit a digitális másolat követ. A fénymásolat-kérések számának drasztikus csökkenése tovább folytatódott, mértéke mostanra elenyészővé vált;
- a közvetlen olvasói kérések száma a funkció 2015-ös bevezetése óta változatlanul alacsony, és a 2018-as évhez képest 24%-kal esett;
- a kérések tematikus és típus szerinti megoszlása ugyancsak a korábbi évek mintázata szerint alakult;
- a szolgáltatást használó (kérő, illetve szolgáltató) könyvtárak megoszlása a korábbi évekhez képest számottevő mértékű elmozdulást nem mutat.

Oktatás- és kutatástámogatás

KUTATÓI TELJESÍTMÉNY NYILVÁNTARTÁSA

Az iDEa Tudóstérben létrehozott kutatói profilok személyekhez, kutatási egységekhez (*karok, tanszékek, intézetek*) és pályázatokhoz kapcsolódnak. Az adatlapokon a kutatási terület és kapcsolatrendszer mellett a kutatók teljes publikációs listája, valamint különböző statisztikai és tudománymetriai adatok jelennek meg.

A Tudóstér évek óta kiegyensúlyozott ütemben bővül. 2019-ben 216 új tudósprofil jött létre, így jelenleg a Debreceni Egyetem 3.208 kutatója és 714 kutatási egysége, valamint 160 pályázat rendelkezik ezzel az online adattalappal.

A feltöltött publikációk száma a korábbiakhoz hasonló mértékben gyarapodott (5.255), és a 2020 januári állapot szerint összesen 80.451 közleményről tárolunk itt adatokat, melyekből 1.651 publikációt tartunk számon a 2019-es évből.

Adatszolgáltatás az iDEa Tudóstérből

A Tudóstérbe kerülő adatok több formátumban exportálhatók és bocsáthatók a felhasználók rendelkezésére, melyek a könyvtár ellenőrzési rendszerének köszönhetően alkalmasak a kutatói teljesítmény hiteles igazolására.

Hitelesített Publikációs Listák

A legfontosabb általunk kiállított igazolás a *Hitelesített Publikációs Lista (PuLi)*. 2019-ben 382 *PuLi*-t készítettünk kinevezésekhez, habilitációkhoz, különböző ösztöndíjakhoz.

A legnagyobb számban továbbra is PHD védésekhez, valamint kinevezésekhez készülnek listák.

MTMT kapcsolódás

Jelenleg hozzávetőlegesen négyezer aktív debreceni egyetemi szerzőt, valamint 128 intézményi adminisztrátort tartunk nyilván az *Magyar Tudományos Művek Tárában*. A központi adatszolgáltatási kötelezettség teljesítését megkönnyítendő, a Tudóstér profilokban tárolt publikációs adatok - egy letölthető RIS-fájl révén - közvetlenül átemelhetők az MTMT-be: 2019-ben 795 alkalommal, összesen 5.956 rekordot töltöttek át ilyen módon.

NYÍLT HOZZÁFÉRÉSŰ (OPEN ACCESS) PUBLIKÁLÁS TÁMOGATÁSA

A Debreceni Egyetemen két formában támogatjuk a tudományos eredmények nyílt hozzáférését.

OA tartalmak elhelyezése a repozitóriumban

Az egyetemi szerzők publikációit az iDEa Tudóstérben gyűjtjük és tesszük közzé a szerzői jogok, valamint a kiadói szabályozás figyelembevételével. A közlemények

csaknem 15%-a, összesen 11.587 publikáció már nyíltan hozzáférhető, de a 2019-es megjelenésűek több mint harmadának (552) érhető el a teljes szövegű változata a Tudóstéren.

A toplistákat szemlélve néhány érdekesség: az ÁOK rendelkezik a legtöbb OA publikációval (13.315), de az összes cikkhez viszonyított arány tekintetében hajszálnyival előzi meg a GTK-t.

Közlési díjak fedezete

A nyílt hozzáférés biztosítható a folyóiratokban való OA megjelenéssel, az úgynevezett közlési díj (Article Processing Charge, APC) kifizetésével. A Debreceni Egyetemen 2016-tól nyújtunk 50%-os támogatást az APC kifizetésekhez. Az Egyetem kutatói az elmúlt években egyre növekvő mértékben vették igénybe ezt a lehetőséget: 2019-ben 112 közlemény megjelenését támogattuk ezen a módon. A közlemények 96%-a Q értékkel (Scimago) rendelkező folyóiratban jelent meg.

A legtöbb támogatást az Általános Orvostudományi Kar kérte, összesen 44 cikk megjelenéséhez. A predátor és hibrid folyóiratokban megjelenő cikkek eljárási díja nincs az APC támogatási körben.

Folyamatosan monitorozzuk az APC támogatásban nem részesülő nyílt hozzáférésű publikációk megjelenését is. A 2019-es évben 68 ilyen cikk megjelenéséről van tudomásunk, melynek 65%-át Q értékkel (Scimago) rendelkező folyóiratban publikáltak.

Read&Publish támogatás

2019-től az EISZ információszolgáltatási program keretében az MTA Könyvtára több kiadóval nemzeti szintű ún. Read&Publish szerződést kötött, melyek értelmében négy tudományos kiadó az előfizetések mellett 100%-os támogatással, további APC fizetés nélkül biztosítja open access publikációk megjelentetését is.

Összesen 122 nyílt hozzáférésű közlemény jelent meg a szóban forgó kiadóknál (Taylor&Francis, a Wiley, a Springer és az Elsevier). A cikkek kivétel nélkül hibrid folyóiratokban láttak napvilágot, közel felük (60 közlemény) a Springer Nature gondozásában.

2020-tól tovább bővül a lehetőségek száma: az Egyetem szerzői közvetlen díjfizetés nélkül publikálhatnak majd az Akadémiai Kiadó, valamint a De Gruyter kiadó folyóirataiban.

Supporter Membership

Az MDPI és BioMedCentral (BMC) kiadókkal támogató tagsági (Supporter Membership) szerződést kötöttünk, melynek értelmében a Debreceni Egyetem kutatói 15%-os támogatásban részesülnek, ha eredményeiket ezen kiadóknál publikálják.

E keretek között az MDPI-nél 89, a BMC-nél nyolc cikket jelentettünk meg 2019-ben.

FELHASZNÁLÓKÉPZÉS, KURZUSOK, TRÉNINGEK

A felhasználóképzés elmúlt években kialakult rendje és tendenciái 2019-ben sem változtak, és az oktatási tevékenységünk iránti igény határozott meglétét mutatják mind a karok, mind a hallgatók részéről.

Alapvető könyvtárhasználati kurzusokat hirdetünk nyolc kar hallgatóinak, valamint karspecifikus tréningeket tartunk szakdolgoztatás és a hivatkozáskészítés témakörében. Ezen alkalmakon összességében csaknem 2000 hallgató vett részt.

Tréningjeink közül a szakdolgoztatásról szóló a népszerűbb: a 42 meghirdetett alkalmon összesen 536 hallgató vett részt, és legtöbben a Természettudományi Karról jelentkeztek.

Az átépítési munkálatok miatt 2019-ben megtorpant az új adatbázisok bemutatója és a próbáhozáférések biztosítása. Adott körülmények között nehéz volt könyvtáron kívüli helyszíneket adni, így ebben az évben mindössze 9 bemutatót tudtunk tartani.

Rendszeresen szervezünk oktatásokat a MTMT adminisztrátorok számára, amit az új központi felület 2018. év végi élesítése tett a korábbiaknál is indokoltabbá. Az év folyamán 10 alkalommal tartottunk ismertetőket a rendszer működéséről és funkcióiról összesen 169 résztvevőnek.

Kapcsolódó támogató szolgáltatásunk természetesen egyéb formában is elérhető. A folyamatos szóbeli tájékoztatás mellett 2019-ben 28 rövid útmutatót készítettünk, és közel 500 levelet válaszoltunk meg e témában.

Kurzusok tartalmi megújítása

A 2019-es év első számú feladata kurzusaink tartalmi megújítása volt, ami összekötődött az új e-learning felületre való átköltözéssel. A korábbi tartalmak mindegyikét felülbíráltuk, aktualizáltuk, valamint saját gyártású videoanyagokkal formailag is igyekeztünk változatosabbá, befogadhatóbbá tenni őket.

A külföldi orvostanhallgatók számára átalakított „Library System” című kurzust úgy alkottuk meg, hogy az alkalmas legyen immár kontakt óra nélküli, teljesen online tananyagként is funkcionálni.

Ugyancsak nagy hangsúlyt fektettük új oktatási tartalmak létrehozására. Teljesen újként dolgoztunk ki egy MTMT2-höz kötődő elektronikus tananyagot elsősorban az egyetem MTMT adminisztrátorai számára, valamint előkészítettünk egy prezentáció készítéssel foglalkozó kurzust is, melyet először 2020-ban indítunk el.

Módszertani megújulás

Szintén kiemelt célként tűztük magunk elé az oktatási tevékenységünk módszertani értelemben vett megújításának feladatát. Ennek keretében az oktatásban részt vállaló kollégáink számára coaching szemléletű módszertani képzéseket

szerveztünk. A megszerzett ismereteket egyelőre még a hagyományos órai keretekbe illesztve alkalmazták.

Mind a hallgatók, mind az oktató kollégák visszajelzése biztató, s arra sarkall minket, hogy a könyvtárban zajló oktatás módszertani megújításának 2020-ban nagyobb lendületet adjunk.

A DEENK mint gyakorlati helyszín

Oktatástámogatási feladataink speciális területe a szakmai gyakorlat lehetőségének biztosítása. 2019-ben 15 hallgatót fogadtunk az Informatikai Kar Könyvtárinformatika Tanszékéről, akik főképp az Ügyfélszolgálati osztály és a Gyűjteménykezelési osztály munkafolyamataiba kapcsolódtak be.

A középiskolai diákok számára ugyancsak biztosítjuk, hogy az ötvenórás kötelező közösségi szolgálatot a könyvtárban teljesíthessék. A 2019-ben 14 debreceni középiskola 20 diákjának tevékenységét koordináltuk könyvtáros mentoraink segítségével.

Partnerkapcsolatok és kommunikáció

A könyvtár stratégiai célkitűzéseinek és mindennapi működésének egyaránt alapfeltétele a külső és belső partnerekkel folytatott kommunikáció határozott tervek szerinti megvalósítása, kapcsolatainak ezek mentén történő kialakítása, ápolása.

Partnerkapcsolatok 2019

BELSŐ KOMMUNIKÁCIÓ – A SZABADPOLC

A DEENK dolgozói felé irányuló belső kommunikációnk szempontjából az új Szabadpolc létrehozása volt a leglényegesebb változás. Az alapvetően híroldalként induló felület igen rövid idő alatt vált a könyvtár központi kommunikációs csomópontjává.

A rendszeresen közölt hírek mellett kulturális és szakmai programok ajánlói, a közösség számára fontos tudnivalók érhetők el itt. A „Staféta” címmel futó cikksorozatban például a kollégák mesélnek magukról, munkájukról és arról, hogy mit jelent nekik a DEENK. A „Sikersztorikba” pedig bárki küldhet olyan, a munkájához kapcsolódó történetet, amire büszke, amiből erőt és motivációt merít.

Nem csupán tartalmilag színesedik, de funkcionálisan is egyre bővül a Szabadpolc: itt kapott új helyet az „Ötletláda”, külön aloldalon gyűjtjük a Szakmai kávéház nevű belső előadássorozat anyagait, önálló menüpontban érhetők el az éves dolgozói értékeléssel kapcsolatos tudnivalók, de rendszeres karácsonyi összejevetelünk programját is itt lehet megtekinteni.

KÜLSŐ PARTNERKAPCSOLATOK

Országos szakmai kapcsolatok

Egyetemi Könyvtárvezetők Kollégiuma és HUNOR

2019-ben könyvtárunk főigazgatóját választották meg az Egyetemi Könyvtárvezetők Kollégiumának (EKK) elnöki tisztére. Ez a szerep a DEENK szervezetének súlyát is emeli az országos szervezetben, míg az itt dolgozók az EKK munkacsoportjaiban vállalnak országos szintű feladatokat.

A DEENK országos és nemzetközi feladatokat lát el a HUNOR konzorcium tagjaként is: országos rendezvények, valamint az *openscience.hu* honlap tartalmának gondozásával biztosítja a nyílt tudomány népszerűsítését.

MKE tagság

Kilenc munkatársunk tagja az Magyar Könyvtárosok Egyesülete Hajdú-Bihar Megyei Szervezetének, akik közül egy vezetőségi tagként képviseli a könyvtárat.

Nyolc tagot delegálunk a Bibliográfiai szekcióba, akik közül ketten a vezetőségben is szerepet vállalnak, míg egy kollégánk a Jogi szekcióban foglal helyet.

Egy munkatársunk révén képviseltetjük magunkat ezen felül a Zenei Könyvtárosok Szervezetében is.

Egyetemi és városi együttműködések

Ebben az évben határozott lépéseket tettünk a Doktoranduszok Országos Szövetségével (DOSZ) való partnerség kialakítására. A fiatal kutatókkal együttműködve egy, a kutatói életpálya módszertani és mentálhigiénés támogatását célzó programsorozat körvonalait fektettük le, melynek első eseményeire 2020 tavaszán kerül sor.

Szintén eredményes partneri együttműködésre törekszünk Debrecen város többi kulturális és oktatási intézményével. A Debreceni Református Hittudományi Egyetemmel (DRHE) kötött megállapodás eredményeként 2019/20 tanévtől a DRHE oktatói és hallgatói térítésmentesen iratkozhatnak be a DEENK-be.

Nemzetközi partnerség

Nemzetközi projektjeink főként a tudományos adatkezelés és a nyílt tudományos kommunikáció módszertani képzései témakörei mentén szerveződtek.

OpenAIRE

A projekt egyik NOAD-jaként (*National Open Access Desk*) kulcsszereplői vagyunk a nemzeti open science diskurzusnak, és fontos szerepet töltünk be a hazai jó gyakorlatok széles körű terjesztésében. Vállalt feladataink a nemzeti szintű diszseminációs és kommunikációs csatornák kiépítése, illetve aktív részvétel a 34 tagból álló nemzetközi NOAD hálózat működtetésében.

Januárban megszerveztünk egy "Train the Trainers" eseményt a nagy egyetemi könyvtárak leendő trénerai számára, azzal a céllal, hogy a résztvevők elsajátítsák azt a módszertant, amivel a nyílt kutatás lehetőségeit megfelelően tudják közvetíteni.

A HUNOR konzorcium tagjaként négy open science facilitációs tréningcsoomag előkészítésében is szerepet vállaltunk.

Szeptemberben részt vettünk a budapesti nemzetközi Nemzeti Open Science Workshop megszervezésében, ahol 34 ország csaknem 100 szakembere vitatta meg a tudományos kommunikáció és az open science elvárásait, aktuális trendjeit.

Data Literacy in Context (DaLiCo)

Ezt az *Erasmus Strategic Partnership 2019* felhívás keretében létrejött projektet a Debreceni Egyetem német, spanyol és holland intézményekkel közösen nyerte el.

A projekt az adatkezelés és a digitális írástudás témájára építve a nyílt oktatás és innovatív gyakorlatok bevezetését célozza, prioritásként

megfogalmazva a nyílt adatkezelésre való törekvés és az ehhez szükséges kompetenciák elsajátításának elősegítését.

NI4OS

A 2019 szeptemberében indult a *National Initiative for Open Science in Europe (NI4OS)* nevű projektben kommunikációs koordinátori feladatokat látunk el.

A projekt elsődleges célja a nemzeti open science cloud kezdeményezések összefogása és hatékony becsatornázása az *European Open Science Cloud (EOSC)* ökoszisztémába.

RDA Adoption Grant

A H2020 keretprogramban az „*RDA Europe 4.0 - The European plug-in to the global Research Data Alliance*” című projekt pályázati támogatásának keretében a DEENK az MTA Könyvtár és Információs Központtal közösen lehetőséget kapott egy olyan adatkezelési csomag összeállítására, amely elősegíti a megfelelő adat-repozitórium használatát, és segítséget nyújt az adatfeltöltés folyamatához.

A Debreceni Egyetem fejlesztés alatt álló adat-repozitóriumában az RDA Adoption Grant keretében megszülető adatfeltöltési irányelvek érvényesülnek majd.

A kommunikáció és csatornái

Tudatosan építjük különféle kommunikációs csatornáinkat, melyek tartalmát mindig az adott felülethez, valamint az elérni kívánt célközönség igényeihez igazítva tervezzük és bonyolítjuk.

Hírlevelek, levelezőlisták

A rendszeresen küldött hírlevelek, valamint az egyetemi levelezőlistákra, ill. a Neptun tanulmányi rendszerben továbbított üzeneteink továbbra is fontos szerepet játszanak felhasználóink elérésében.

2019-ben 55 alkalommal küldtünk kétnyelvű hírlevelet beiratkozott felhasználóinknak, melyekben többek között rendezvényeinkről, szolgáltatásaikkal kapcsolatos tudnivalókról, adatbázis-bemutatókról adtunk tájékoztatást.

Ez évtől email-ben küldünk tájékoztatást a raktári kérések állapotáról is. A nyár folyamán megtervezett szolgáltatást az őszi szemeszterben élesítettük, és a felhasználók pozitívan fogadták. Külön kiemelendő, hogy számos visszajelzéssel segítettek a levelek küldésének optimalizálásában, a jobb felhasználói élmény kialakításában, melyeket azóta be is építettünk a szolgáltatásba.

Közösségi médiafelületek

A közösségi médiafelületek közül a Facebookon és Instagramon kezelünk fiókot. Mintegy másfél évig kísérleteztünk a Twitterrel is, de mostanra egyértelművé

vált, hogy ez a Magyarországon kevésbé népszerű felület nem alkalmas széles célközönség megszólítására. Ezért az itteni aktivitásunkat felfüggesztettük.

A Facebook oldalunknak 2056 követője van, akiknek kor és nem szerinti összetétele azt mutatja, hogy ez a csatorna továbbra is fontos szerepet játszik az egyetemi hallgatók közvetlen elérésében.

Jelentősen emelkedik viszont az Instagram oldalunk aktivitása. Az egyetemi hallgatók legfiatalabb korosztályát láthatóan ma már inkább az itt posztolt képekkel, videókkal érjük el. Néhány célzott poszt alapján szerzett tapasztalataink pedig azt mutatják, hogy ez a felület a Facebooknál is alkalmasabb különböző interakciók kiváltására, felhasználói visszajelzések begyűjtésére.

Könyvtári programok

Az elmúlt évek népszerű eseményeiből fokozatosan kialakult a DEENK sajátos rendezvény-palettája, melynek programjai a 2019-es évben sem maradtak el: összesen 26 különböző rendezvényt szerveztünk szerte a könyvtár épületeiben.

A térátalakítások megkezdése e programok szervezésére is közvetlen hatást gyakorolt, miután BTEK előcsarnokát nem tudtuk igénybe venni. Emiatt az őszi félévben rendhagyó helyszíneken (a Műszaki Könyvtárban és a Galéria kávézóban) rendeztük meg, többek között a Lélekmelengető koncertjeinket is. A kényszerűség szülte megoldás azonban nagy népszerűségnek örvendett, ezért várhatóan a jövőben is élünk a külső helyszínek adta lehetőségekkel.

Programjaink sajtóvisszhangja a korábbi évekhez hasonló, stabil képet mutat: átlagban hetente egy alkalommal szerepelünk az egyetemi vagy lokális hírekben, és több programunk az országos médiumok érdeklődését is felkeltette.

Gyűjteményünk

A Debreceni Egyetem információforrásainak (adatbázis, könyv, folyóirat) beszerzése és szolgáltatása a DEENK feladatkörébe tartozik. A nyomtatott dokumentumokat a könyvtár kilenc szolgáltatási helyén a felhasználói kör földrajzi elhelyezkedéséhez igazítjuk. Az elektronikus információforrásokat az egyetem bármely számítógépéről és egyetemi polgárok számára – jogosultságazonosítás után – a világ bármely pontjáról elérhetővé tesszük.

A gyarapodás forrásai

NYOMTATOTT KÖNYV ÉS FOLYÓIRAT

Gyűjteményünk 2019-ben 31.091 db dokumentummal gyarapodott, összesen 154.947 eFt értékben.

A könyv- és folyóiratvásárlás költségvetését az egyes karok biztosítják. A DEENK által kezelt összeg 2019-ben 25.836 eFt, melyet a karokkal egyeztetve használtunk fel.

A dokumentumgyarapodás számszerűleg legnagyobb részét továbbra is a kötelesepéldányok tették ki. 2019-ben összesen 21.482 db könyv, kotta, térkép, CD, valamint folyóirat érkezett hozzánk az Országos Széchényi Könyvtárból és helyi kötelesepéldány-beszolgáltatásból, mintegy 65.185 eFt értékben.

A Szolnok Campus Könyvtár integrálódásával jelentős mértékben, összesen 102.684 példánnyal bővült az általunk kezelt állomány mérete. Egyre csökken viszont az ajándék és csere forrásból származó gyarapodás volumene: 2019-ben további 30%-kal kevesebb (3.568 db) került a gyűjteménybe ezen a módon.

Magyar folyóiratok beszerzése

A magyar folyóiratokat kiadókon, terjesztőkön keresztül rendeljük. A 2019-ben az erre fordított összeg (9.274 eFt) ugyan csekély mértékben magasabb, de az előfizetett folyóiratok száma évek óta csökkenő tendenciát mutat.

Külföldi folyóiratok beszerzése

A külföldi folyóiratok (nyomtatott és/vagy online) rendelése központosított közbeszerzés során történik. Bár évről évre kevesebb a karok folyóirat-előfizetéseinek száma, de ez főként annak köszönhető, hogy egyre több folyóirat kerül az egyetem által előfizetett adatbázisokba. Így tulajdonképpen az információforrások biztosítására fordított összeg egyfajta átcsoportosítása zajlik.

Változtattunk a közbeszerzési eljárás folyamatán is. Korábban évente többkörös egyeztetéseket folytattunk a karokkal és a közbeszerzési hatóságokkal, aminek következtében a folyóiratok előfizetése többször is megcsúszott. A hatékonyság javítása érdekében – más felsőoktatási könyvtárak

példáját követve – kezdeményeztük egy *hároméves időszakra* vonatkozó közbeszerzési folyamat elindítását. A kidolgozott javaslatot mind az egyetem vezetősége, mind a minisztérium támogatta, így 2020 elején már ennek keretében születik meg a megállapodás.

ADATBÁZISOK SZOLGÁLTATÁSA

A Debreceni Egyetemen elérhető adatbázisok száma 2019-ben három multidiszciplináris, egy orvosi és egy gazdaságtudományi adatbázissal gyarapodott. Jelenleg összesen 65 előfizetett adatbázis áll az Egyetem polgárainak rendelkezésére, melyek közül 19 multidiszciplináris, 33 szakadatbázis és 12 egyéb jellegű (referenciakezelő, plágiumszűrő stb.).

Féléves leállást követően július 1-jétől ismét elérhetővé váltak az Elsevier kiadó termékei, a Scopus és a Science Direct is.

E-KÖNYV BESZERZÉS

2019-ben 30 példánnyal nőtt az elektronikus könyveink száma, így jelenleg 8.025 ilyen dokumentum érhető el az Egyetemen. Az előző évi jelentős bővüléshez mért szerényebb növekedés hátterében az e-könyvcsomagok beszerzésének leállítására áll, mert a karok részéről jellemzően egyedi címek megrendelésére mutatkozott igény.

Az egyedi vásárlások mellett több tárgyalást folytattunk új beszerzési módok, pl. felhasználó által vezérelt beszerzés kialakításának lehetőségeiről a beszállító cégekkel.

EGYETEMI REPOZITÓRIUM ÉS DIGITALIZÁLÁS

A DEA 2019-ben összesen 14.494 tétellel bővült, melynek nagy részét továbbra is a hallgatók szakdolgozatai (4.632), valamint a kutatók publikációi (5.541) teszik ki.

2.522 tétel került a Digitális könyvtár nevű gyűjteménybe is. Ezek zömében olyan, korábban digitalizált, de a repozitóriumban eddig nem látható anyagok (pl. az Egyetemi évkönyvek), melyekre erős felhasználói igény mutatkozott. További 900 fizikai dokumentum lett digitalizálásra kijelölve, melyek feldolgozása elkezdődött, s az év végéig mintegy 250 könyv, könyvrészlet elektronikus változata készült el (8.864 oldal) és került be a „Publikációk” gyűjteménybe. Ezek az anyagok a Tudóstér listáiban jelennek meg.

Fontos cél, hogy a jövőben az egyetemi tudásvagyon digitalizációja ne projekt jelleggel, hanem a – szükséges fejlesztések elvégzésével – a napi munka részeként váljon folyamatossá.

Az orvoskar létrejöttének 100. évfordulójához kapcsolódóan folytattuk az Általános Orvostudományi Kar tanácsuléseiről készült jegyzőkönyvek elektronikus

archiválását a DE Klinikai Központ számára. Ebben az évben a tavalyinál több, 8.832 oldal digitalizálása történt meg.

Digitalizálási munkafolyamatok racionalizálása

2019-ben kapacitásbővítés nélkül sikerült növelni a digitalizált oldalak számát (összesen 35.817 oldal), miközben javult az elvégzett munka minősége is. A hatékonyságnövekedés elsősorban a munkafolyamat áttekintésének és optimalizálásának köszönhető.

Igyekeztünk a rendelkezésre álló infrastruktúrában rejlő lehetőségeket maximálisan kihasználni: az eddiginél nagyobb mértékben támaszkodunk az olyan megoldásokra, mint az automatikus, illetve kötegetelt képfeldolgozás, a közös hálózati meghajtók használata vagy az egyes feladatokhoz tartozó technikai paraméterek optimumon tartása.

Ahol erre szükség volt (pl. muzeális dokumentumaink digitalizálása), ott a korábban bevezetett és korszerűsítésre szoruló munkameneteket a hazai és nemzetközi ajánlásokhoz, illetve gyakorlatokhoz igazítottuk, ezzel kapcsolatos pilot projekteket teljesítettünk.

Így került sor egy ősnymtatványunk újra digitalizálására (Thuróczy-krónika), egy intézményi repozitóriumra épülő innovatív virtuális szolgáltatási felület kialakítására (DEAC100), illetve a hosszú távú megőrzést biztosító formátumokra való konverziókra (PDF/A - Egyetemi évkönyvek, Iskolai értesítők).

A digitalizáló műhely ebben az újragondolt, optimalizált formában várja a felhasználói igények által indokolt és időszerű bővülést, annak érdekében, hogy a gyűjteményépítési stratégiai irányok által megszabott belső igényeket, valamint partnereinkkel, elsősorban az Egyetemmel közösen indított projekteket ki tudja szolgálni.

A gyűjtemény és gondozása

Az összesített adatok alapján a DEENK fizikai nyomtatott dokumentumai 2019-ben is a korábbi években megszokott mértékben, összesen 31.091 db kiadvánnyal gyarapodtak, melynek összértéke 154.947 eFt. Az év végi leltáradatok szerint a DEENK teljes fizikai dokumentum-állománya 5.767.930 tétel.

ÁLLOMÁNYRENDEZÉS, RAKTÁROZÁS

Állományrendezési és raktározási feladatainkat 2019-ben elsősorban a térátalakítási munkálatokhoz kapcsolódó teendők határozták meg. A BTEK szabadpolcos gyűjteménye egy részének raktárba irányításával úgy kellett bővíteni és racionalizálni a raktári kapacitásokat, hogy az ide kerülő gyűjtemény kiszolgálása a lehető leggördülékenyebb módon történhessen meg.

Jelentősen egyszerűsítettük emellett a 2020-ban újranyíló olvasói terek szabadpolcos állományrészeinek jelzeteit, így előkészítve az önkiszolgáló dokumentumhasználat hatásfokának emelését.

BTEK cédulakatalógus felszámolása

Szintén a térátalakítással szoros összefüggésben folytatódott a Bölcsészettudományi és Természettudományi Könyvtár katalógusszekrényeinek előző évben megkezdett kiürítése, melynek eredményeként az év végéig újabb 200 fióknyi cédula ellenőrzése történt meg.

ELEKTRONIKUS NYILVÁNTARTÁS

Online katalógusunkba 2019-ben 23.345 db új rekord került, így az adatbázisban jelenleg 1.085.573 rekord található.

A Debreceni Református Hittudományi Egyetem Maróthi György Könyvtára katalógusából előző évben átkerült 62.000 rekord áttöltése során keletkező duplumok ellenőrzése folyamatos, 2019-ben 3.370 db ilyen bibliográfiai rekordot töröltünk.

Új dokumentum-leírási szabvány - RDA

Megindultak az új RDA-ra (*Resource Description and Access*) való áttérés előkészületi munkálatai. A 2019-es év fontos feladata volt adatbázisunk előkészítése az RDA szabvány egyes elemcsoportjainak bevezetésére. Ezzel összefüggésben a MARC21 csereformátum szabályai szerint felülvizsgáltuk és egységesítettük a meglévő gyakorlatainkat, amit adattisztítással is egybekötve végeztünk el. Ennek első fázisa júniusra elkészült. A módosításokat több lépésben végeztük. A meglévő 1.076.256 db rekordból ez összesen 944.009 db-ot érintett.

IKP-PROJEKT

2019 elején a várt eredmény nélkül ért véget az egy évvel korábban indított projekt az új Integrált Könyvtári Platform (IKP) bevezetésére. Az erre létrehozott munkacsoport anyaga alapján a közbeszerzési pályázatot ugyan kiírták, és a pályázatok is beérkeztek, de a hiánypótlási felhívásra már a pályázók egyike sem nyújtott be megfelelő dokumentációt, így a tender eredménytelenül zárult.

ÁLLOMÁNYAPASZTÁS

A folyamatos, tervszerű állományapasztás eredményeként tartalmi elavulás, fizikai megrongálódás miatt 11.322 db dokumentumot vontunk ki az állományunkból, 1.766 eFt értékben.

Gazdálkodás és humán erőforrás-kezelés

Mindennapi működésünk során igyekszünk a rendelkezésre álló pénzügyi kereteinket a lehető leghatékonyabban ki- és felhasználni. Működési környezetünk stabilitására építve tervezett működési-fejlesztési folyamatokban gondolkozunk - így éveken átívelő programokban, fokozatosan kerülhet sor technológiai újítások bevezetésére (RFID), a munkakörnyezet ergonómiájának és esztétikájának megújítására (informatikai eszközök, bútorzat, munkaszobák felújítása) és szolgáltatás-fejlesztésre (e-learning, iDEa Tudóstér). Támogató tevékenységeink szervezésekor a szabályozottság, gazdaságosság, hatékonyság és eredményesség követelményét állítjuk középpontba.

A működés forrásai

A Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár működése és gazdálkodása központilag, egy összegben tervezett költségvetés szerint zajlik. A könyvtár 782.536 eFt összeggel szerepel az Egyetem 2019. évi központi költségvetésében.

Az előző évek stagnáló vagy csökkenő tendenciáját megtörve a 2019. évi költségvetésünk 14%-os növekedést mutatott, ami két tényezőből fakad: részben a nemzeti feladatokra kapott speciális céltámogatás növekedéséből (85.000 eFt-ról 100.000 eFt-ra), részben az öt éven átívelő RFID fejlesztésből (32.000 eFt).

Az előirányzat mellett működésünk forrásait a saját bevételek, pályázati források, valamint az előző évről átkönyvelt maradványok egészítik ki, melyek összességéként 2019-ben a 1.709.742.227 Ft állt rendelkezésre könyvtár keretein.

FORRÁSOK FELHASZNÁLÁSA

A SAP-rendszerből származó adatok alapján a fenti összeg felhasználási aránya 70% volt. Legnagyobb mértékben (84%) a támogatási forrásból származó kereteinket sikerült felhasználni. A keretek, jogcímek felhasználási arányát átvizsgálva a tervezés reálisnak értékelhető: a többéves projektek esetében kisebb, de ütemezett a felhasználás, illetve a térfelújítási program elhúzódása miatt az erre a jogcímre tervezett járulékos költségek nem kerülhettek felhasználásra.

A saját bevételeink az üzemszerű működésből (olvasószolgálati díjak), az Egyetemi Kiadó alá szervezett kiadói, reprográfiai, kötetészeti szolgáltatásokból származnak.

E folyamatosan keletkező bevételek 2019. évi mértéke mintegy 25%-kal maradt el az egy évvel korábbtól, melynek 47%-át használtuk fel. A pályázati forrásból származó összeg felhasználása 36%-os.

INFORMÁCIÓFORRÁSOK FINANSZÍROZÁSA

Az információforrások biztosításának finanszírozása különböző forrásokból, rendszerint közel félszáz keret koordinálásával történik a Debreceni Egyetemen. Előfizetett adatbázisaink összértéke 2019-ben *401.398 eFt* volt.

Az adatbázis-beszerzés nagyobb tömege az országos Elektronikus Információ Szolgáltatás (EISZ) program keretében történik (*348.066 eFt*), ahol az adatbázisonként különböző mértékű (25-75%) központi támogatás után maradó intézményi önrész fedezetéül az EISZ céltámogatás (*286.000 eFt*), illetve a karok hozzájárulása szolgál. Az EISZ-en kívül előfizetett adatbázisok értéke jóval csekélyebb, *53.332 eFt* értékű.

A külföldi folyóiratok közbeszerzési folyamata a Gyarapítási osztály és a Főigazgatói Hivatal, valamint a Kancellária Közbeszerzési Igazgatóságának közös koordinálásában zajlik. 2019-ben hároméves szolgáltatási szerződést készítettünk elő, amely 30 különböző költségvetési keretet érintett. A folyamat során kari, intézeti és tanszéki kötelezettségvállalások sokaságát kellett kezelnünk, s az előfizetési összeg 99%-a más egységek kezelésében van.

2019-ben elkezdődött a hazai folyóiratok közbeszerzési folyamatának kialakítása a KEF rendszerben, amihez egyetemi szintű felméréseket és kommunikációt végeztünk. 2020-ban kerülhet sor egy hatékony koordinációs rendszer kialakítására, az országos szolgáltatás lehetőségeihez igazítva.

Humán erőforrás

A hazai és uniós pályázatok lehetőségei, valamint a feszes munkaerő-piaci helyzet okán az elmúlt évekhez hasonlóan alakult a 2019-es év. A DEENK személyi állománya az év végi állapot szerint 130 fő.

Az elmúlt három év adataiból a dolgozók jelentős mértékű mozgása mutatkozik: ez idő alatt összesen 43 új dolgozó érkezett a DEENK-be, azaz a személyi állományunk harmada lecserélődött.

2019-ben 9 új dolgozót vezettünk be az Asszimilációs programunk segítségével a munkatársi közösségbe, míg 11 fő távozott a szervezetből.

A személyi költségek négy különböző kereten oszlanak el. A legtöbb dolgozónk (84 fő) bérét az ún. egyetemi bérkereten kezeljük. A nemzeti könyvtári feladatok ellátására rendelkezésre álló kereten 23 fő, saját bevételen 11 fő, pályázati kereteken összesen 12 fő található.

Az EFOP-3.4.3 pályázat lehetőséget teremtett arra, hogy ösztöndíj-kiegészítéssel hallgatókat foglalkoztassunk ügyeleti pontokon, a katalóguscédulák ellenőrzésében, valamint az RFID-ra való átállás előkészítésében, ami összességében 10140 óra időtartamot tett ki a 2019-es évben.

DEMOGRÁFIAI ADATOK ÉS VÉGZETTSÉGEK ALAKULÁSA 2019-BEN

A DEENK dolgozóinak átlagéletkora enyhén emelkedett (42 év) a felsőfokú végzettséggel rendelkezők aránya 72.3%.

A nemek szerinti megoszlás alapján továbbra is a nők vannak többségben (69 %), de a 30-40 közötti korosztályban maradt a férfiak magasabb aránya.

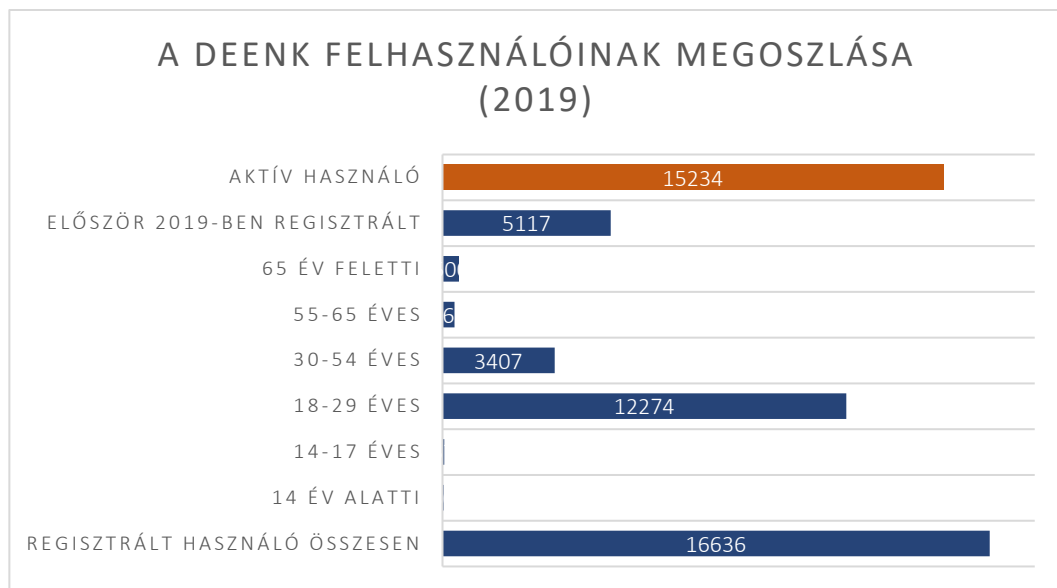
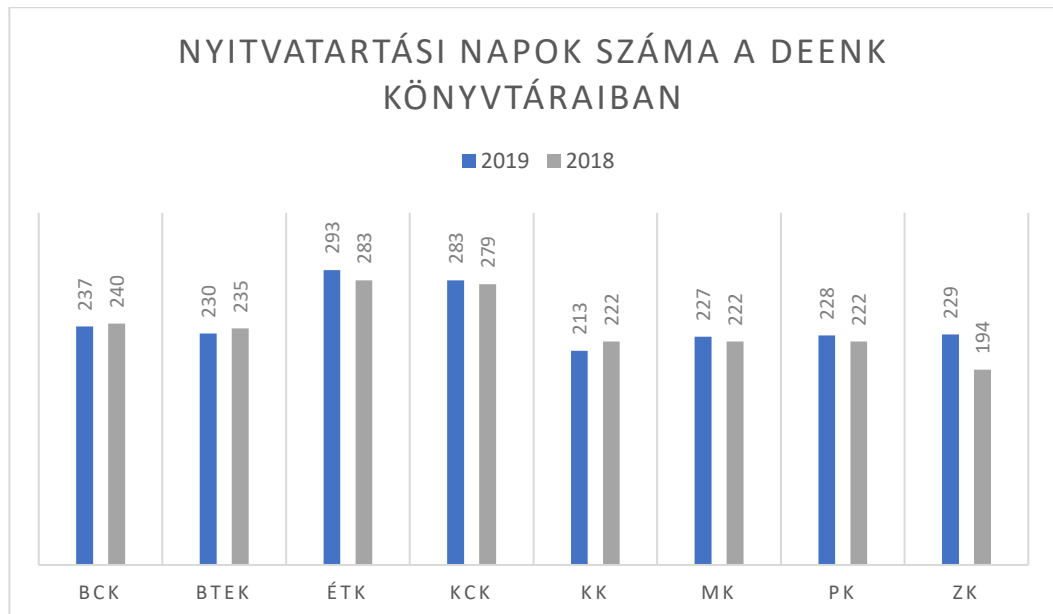
Az igazolt nyelvtudás aránya 4%-kal nőtt a tavalyi évhez képest, ami a magasabb nyelvi kompetenciájú munkavállalók érkezése mellett a nyelvtanulás támogatásának és belső nyelvi képzések szervezésének is köszönhető.

Melléklet

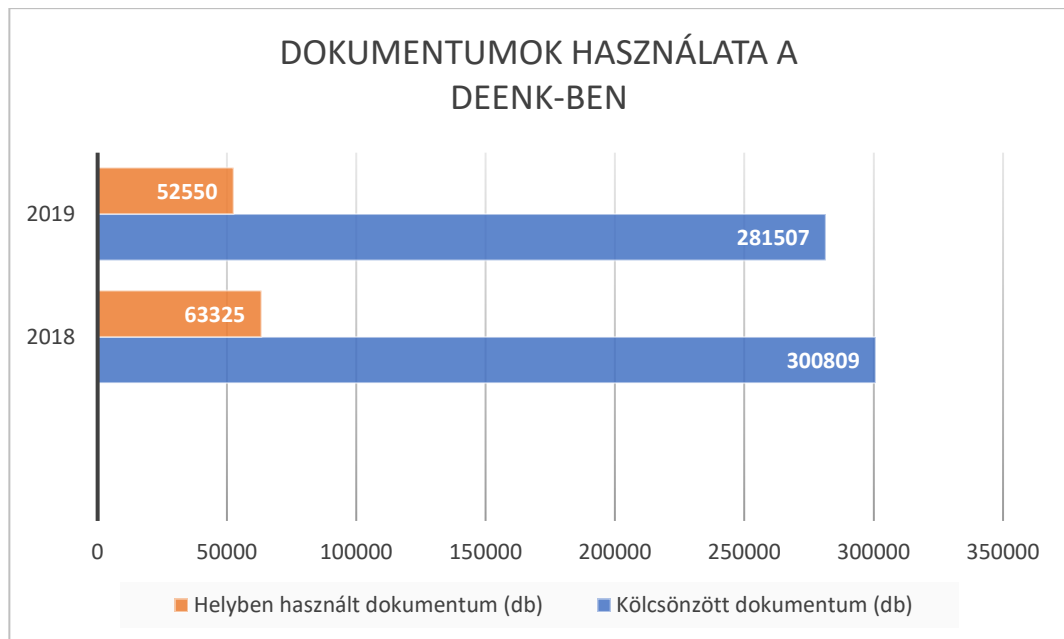

Táblázatok és ábrák

Szolgáltatások

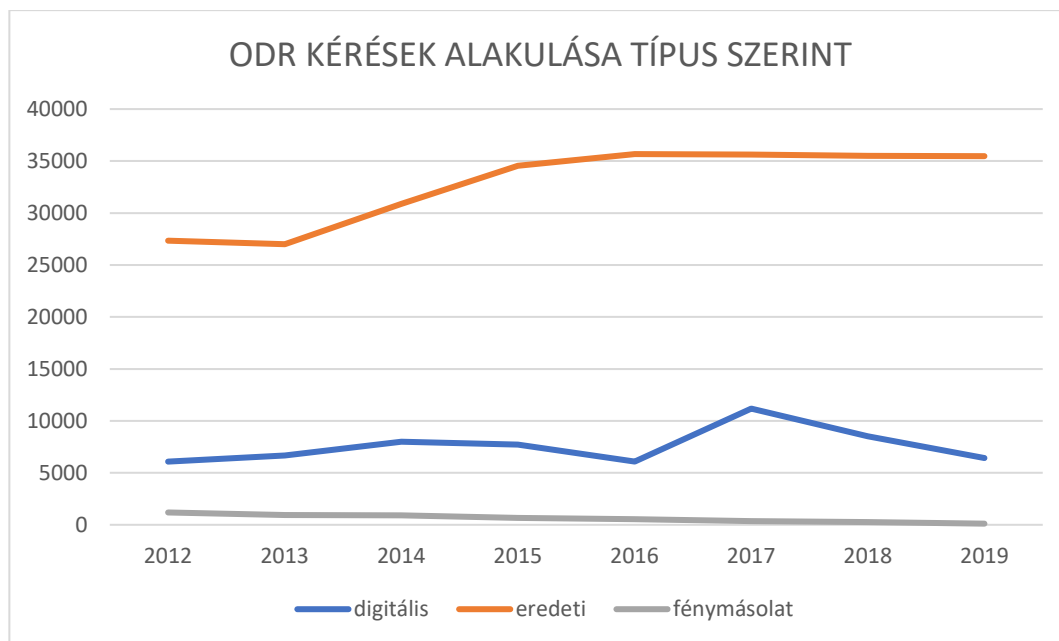

ODR KÉRÉSEK SZÁMA 2012-2019

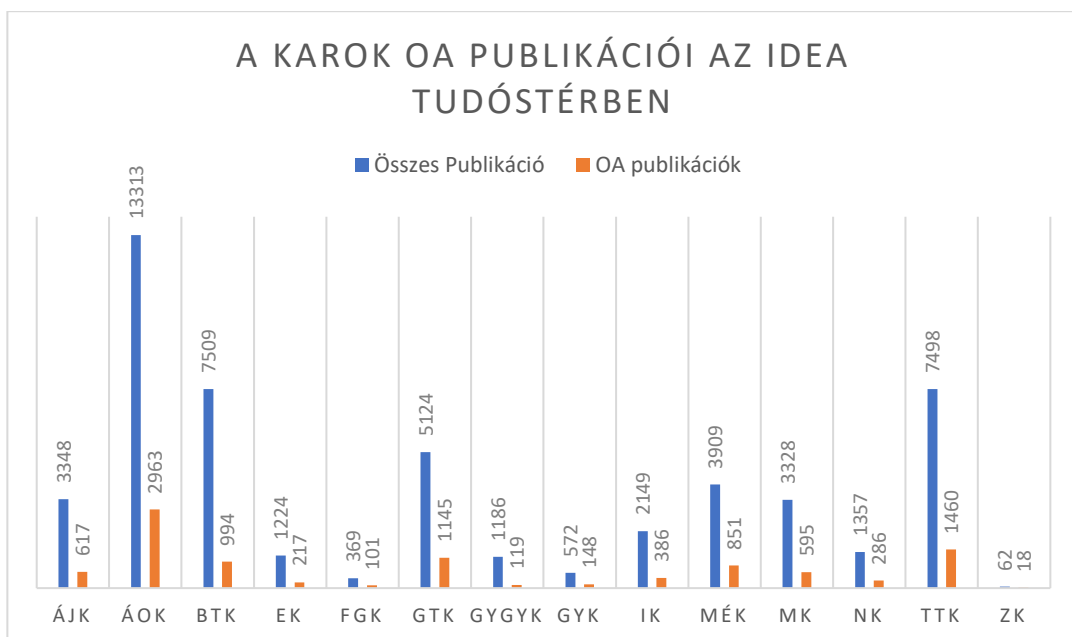
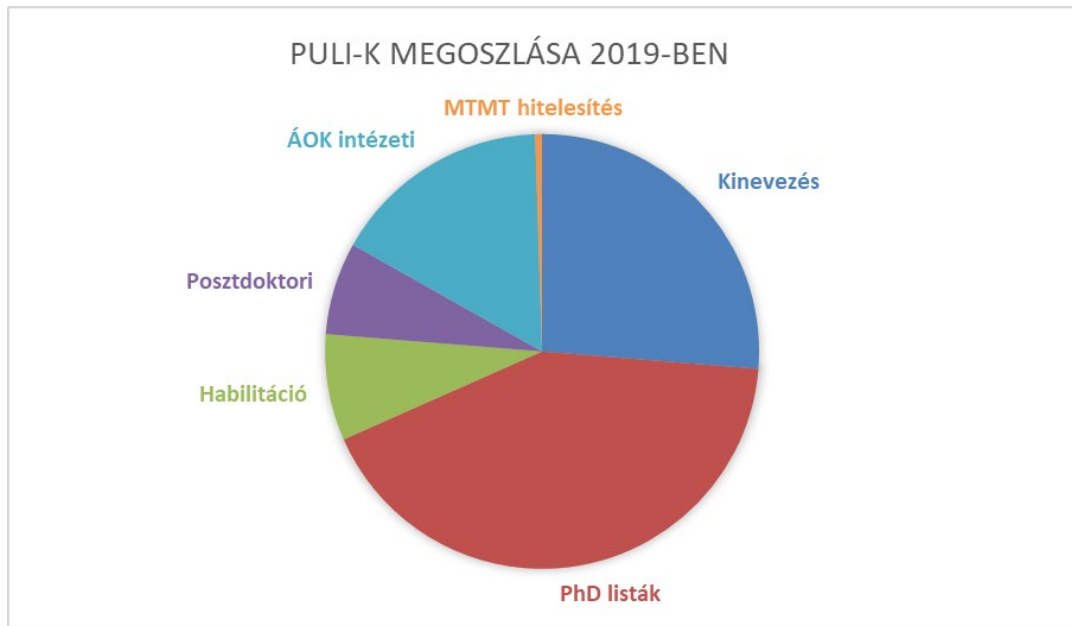
ÉV	ÚJ KÉRÉS	TELJESÍTETT	TELJESÍTÉSI ARÁNY	ÁTLAGOS TELJESÍTÉSI IDŐ (NAP)	NEM TELJESÍTETT
2012	34738	27906	80,33%	3,8	3121
2013	34706	31542	90,88%	3,7	2983
2014	39785	35251	88,60%	3,2	2928
2015	43512	39363	90,46%	3,5	2653
2016	42632	38924	91,30%	4	2220
2017	47757	45036	94,30%	5	2148
2018	44957	41764	92,90%	5	2034
2019	42503	39373	92,64%	4,4	1782

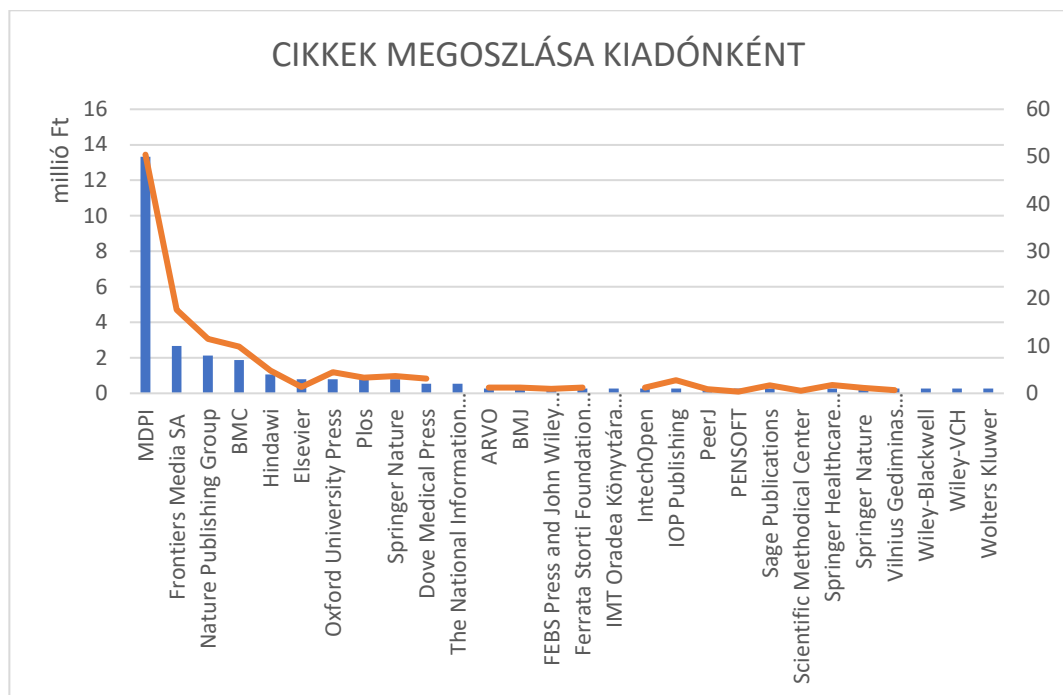
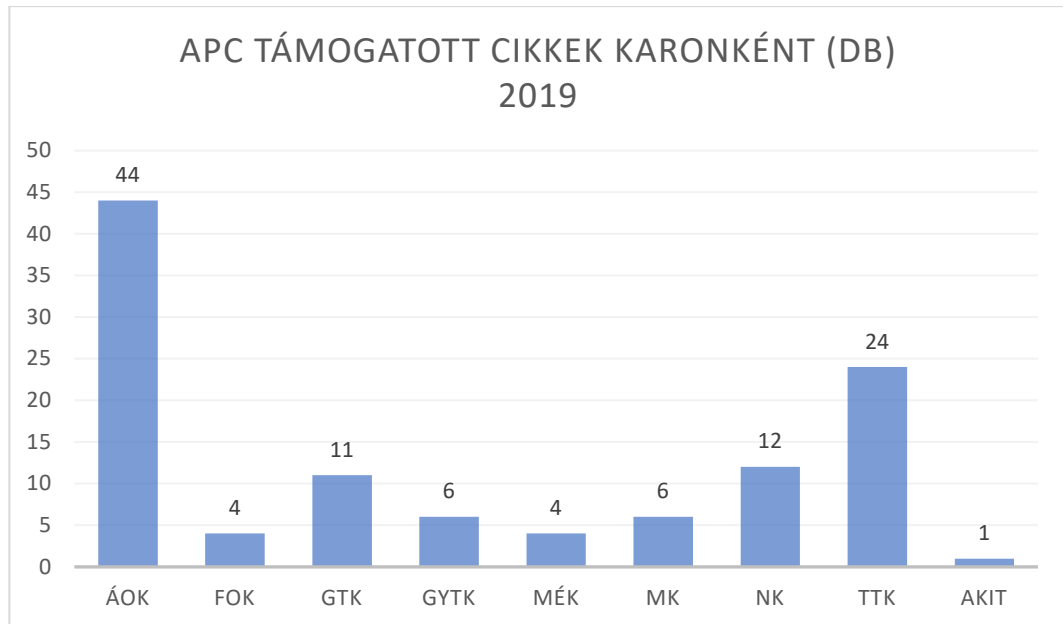

A 10 LEGTÖBB PARTNERT KISZOLGÁLÓ KÖNYVTÁR AZ ODR-BEN

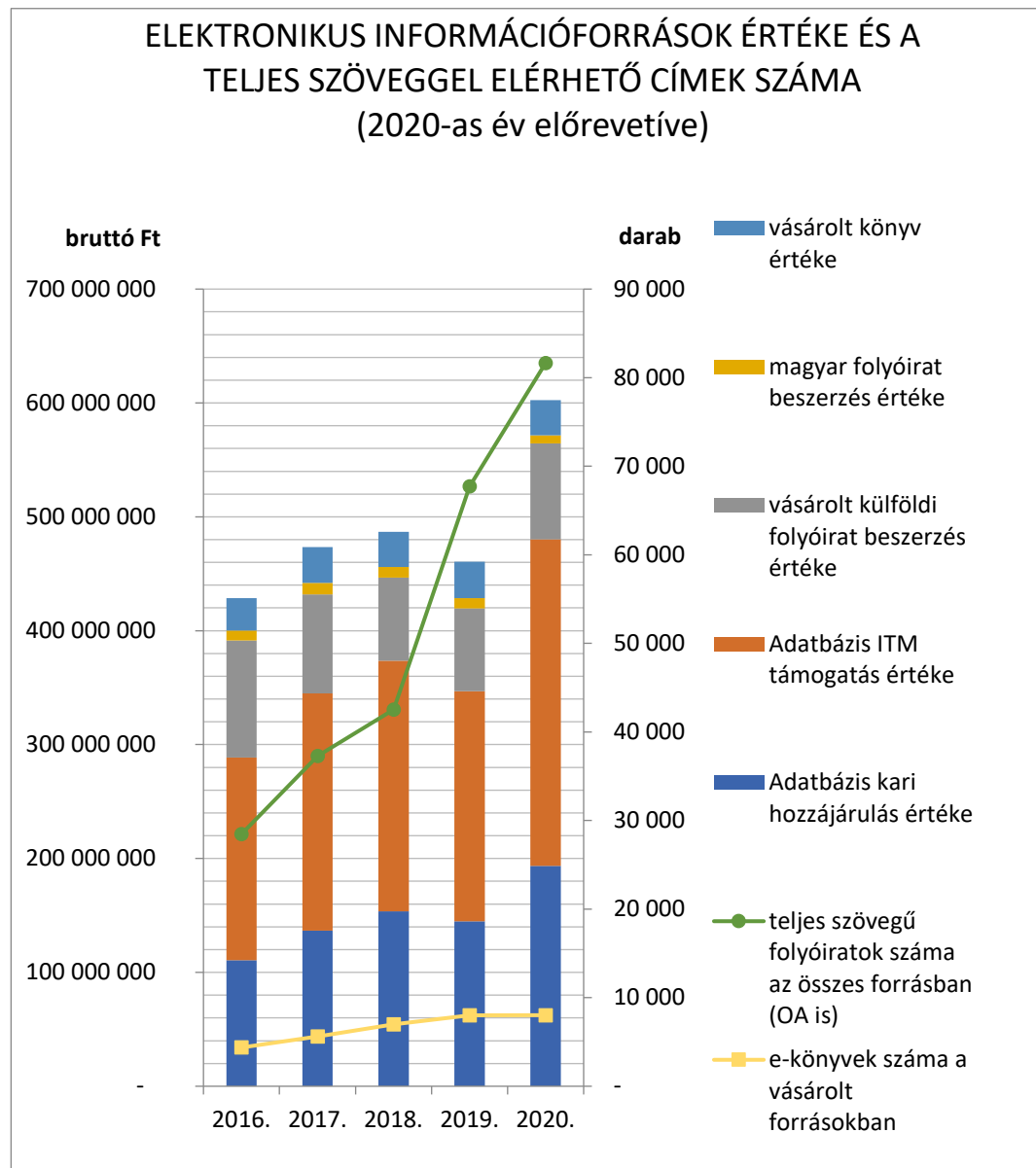
KÉRŐ KÖNYVTÁR	PARTNEREK SZÁMA	KÉRÉSEK SZÁMA
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár - BTEK	689	18303
Szegedi Tudományegyetem Klebelsberg Kuno Könyvtára	679	16723
Központi Statisztikai Hivatal Könyvtár	603	24535
PTE Központi Könyvtár	576	12754
Fővárosi Szabó Ervin Könyvtár	561	12657
Somogyi-Könyvtár	534	20208
II. Rákóczi Ferenc Megyei és Városi Könyvtár	521	9730
Csorba Győző Könyvtár	518	10149
Debreceni Egyetem Egyetemi és Nemzeti Könyvtár - ÉTK	494	11436
Miskolci Egyetem Könyvtár, Levéltár, Múzeum	489	6429

Oktatás- és kutatástámogatás

Gyűjteményünk

Gazdálkodás és humánerőforrás-kezelés

A DEENK BEVÉTELEI 2019-BEN (Ft)

MEGNEVEZÉS	2019
AZ INTÉZMÉNY MŰKÖDÉSI BEVÉTELE	45 906 331
FELHALMOZÁSI ÉS TŐKEJELLEGŰ BEVÉTEL	
TÁMOGATÁS, KIEGÉSZÍTÉS ÉS ÁTVETT PÉNZESZKÖZ	957 934 309
<i>A TÁMOGATÁSBÓL FELÜGYELETI SZERVETŐL KAPOTT TÁMOGATÁS</i>	<i>919 640 400</i>
<i>A TÁMOGATÁSBÓL PÁLYÁZATI TÁMOGATÁS</i>	<i>6 000 000</i>
<i>A PÁLYÁZATI TÁMOGATÁSBÓL EU-TÁMOGATÁS</i>	<i>0</i>
EGYÉB BEVÉTEL ÖSSZESEN	0
BEVÉTEL ÖSSZESEN	1 003 840 640

A DEENK TELJESÜLT KIADÁSAI 2019-BEN (Ft)

MEGNEVEZÉS	2019
SZEMÉLYI JUTTATÁS	470 242 824
MUNKAADÓKAT TERHELŐ ÖSSZES JÁRULÉK	85 459 471
DOLOGI KIADÁS	513 181 254
FELÚJÍTÁSI KIADÁS	
FELHALMOZÁSI KIADÁS	23 406 961
EGYÉB KIADÁS	
KIADÁS ÖSSZESEN	1 092 290 510